

КРАВЧЕНКО

Оксана Михайлівна
o.m.kravchenko@opi.ua

УДК 691:339.1(477)

РОЗВИТОК РИНКУ БУДІВЕЛЬНИХ
МАТЕРІАЛІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ
КРИЗИ

ХОМЯК

Альона Володимирівна
alona.homyak@mzeid.in

DEVELOPMENT OF UKRAINIAN
BUILDING MATERIALS MARKET IN
CRISIS CONDITIONS

к.е.н., старший викладач,
Одеський національний
політехнічний університет

студент, Одеський
національний політехнічний
університет

Стаття присвячена дослідженню тенденцій, що склались в умовах кризи на ринку будівельних матеріалів України на прикладі ринку цементу. В статті визначено причинно-наслідкові зв'язки між зміною обсягів будівництва та обсягами продажу сухих будівельних сумішей, проаналізовано вплив девальвації національної валюти та падіння рівня життя населення на обсяги імпортно-експортних операцій з торгівлі цементом, кон'юнктуру внутрішнього ринку, якість цементу.

Статья посвящена исследованию тенденций сложившихся в условиях кризиса на рынке строительных материалов Украины, на примере рынка цемента. В статье определены причинно-следственные связи между изменением объемов строительства и объемов продаж сухих строительных смесей, проанализировано влияние девальвации национальной валюты и падения уровня жизни населения на объемы импортно-экспортных операций по торговле цементом, конъюнктуру внутреннего рынка, качество цемента.

Prevailing trends of Ukrainian building materials market in the crisis conditions were investigated, using example of cement market. The cause between changes in construction volume and sales of dry mixes was analyzed. The impact of currency devaluation and falling of living standards to the volume of import-export transactions with the cement, to the situation on the domestic market, to the quality of cement were analyzed.

Ключові слова: ринок будівельних матеріалів, ринок цементу, будівництво, сухі будівельні суміші, імпорт цементу, експорт цементу

Ключевые слова: рынок строительных материалов, рынок цемента, строительство, сухие строительные смеси, импорт цемента, экспорт цемента

Keywords: building materials market, cement market, construction, dry building mixes, import of cement, export of cement

ВСТУП

Останнім часом ринок будівельних матеріалів України знаходиться в кризовому стані. Відбувається скорочення обсягів продажу, виникають проблеми з якістю продукції та її асортиментом. Недосконалість соціальної, політичної та економічної ситуації в країні обумовили падіння обсягів будівництва, скорочення імпорту будівельної продукції, зміну споживчих вподобань в бік більш дешевої сировини, призвели до складнощів з пошуком джерел фінансування.

Дослідженням тенденцій будівельного ринку, та ринку будівельних матеріалів України займалися такі вчені: Блажко В.В., Гуштик Н.П., Понуровський О.І., Смачило В.В., Халіна В.Ю.

МЕТА РОБОТИ полягає у дослідженні тенденцій, що склались в умовах кризи на ринку будівельних матеріалів України.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, статистичні щорічники.

При проведенні дослідження використано методи

структурно-логічного аналізу, порівняння та узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Серед основних передумов виникнення кризових явищ у будівництві можна назвати значну залежність ринку нерухомості України від зовнішніх позик і стану банківської системи; кризові явища на ринку іпотечного кредитування, що відбулися на будівельній галузі миттєво, вплинули на споживчий ринок загалом, знизили попит на ринку нерухомості; складність, тривалість і занормованість дозвільної системи в будівництві (за даними Всесвітнього банку, Україна посідає 179 місце зі 181 можливого за рівнем складності отримання дозвільної документації на будівництво) [1, с. 105]. Останні роки відбувається постійне скорочення обсягів виробництва будівельної продукції в Україні, що видно з індексу будівельної продукції, що у 2011 році становив 118,6, у 2012 – 91,7 у 2013 – 88,9, у 2014 – 79,6, та у 2015 – 87,7 [2, с. 349].

Головним аспектом спаду процесів будівництва в Україні є невизначеність в напрямку подальших дій з боку держави. Підприємства будівельної галузі, вбачаючи в діях держави певну невизначеність,

зменшують обсяги будівництва та, відповідно, обсяги виробництва будівельних матеріалів, що викликає значні втрати всіх учасників даного ринку [3]. Окрім цього ми вважаємо, що скорочення обсягів будівництва пов'язано з нестабільністю в економіці країни, яка призвела до ускладнення пошуку джерел фінансування капітального будівництва, відсутності впевненості забудовників в подальшій можливості реалізації своєї продукції в повному обсязі за цінами, що дозволять покрити усі витрати та отримати очікуваний прибуток.

Спад обсягів будівництва прямо впливає на ринок будівельних матеріалів через скорочення попиту. Загострення конкуренції між операторами ринку одночасно з падінням рівня життя населення, зростанням цін на імпортовану продукцію через девальвацію національної валюти призводять до змінюється кон'юнктура ринку. Споживач надає перевагу більш дешевим матеріалам, що призводить до погіршення їх якості, зменшення асортименту, та переходу на продукцію здебільшого вітчизняного виробництва, яка за даних умов отримує значні цінові переваги. Розглянемо ситуацію, що склалась на ринку будівельних матеріалів України на прикладі ринку цементу.

Продажі українського ринку цементу за підсумками 2015 року склали 8,14 млн тонн, що на 4,8% менше, ніж у 2014 році. Таке падіння стало результатом загальної рецесії економіки країни,

зокрема, скорочення виконаних будівельних робіт на 14,9%, однак вплив цього негативного фактору вдалося частково компенсувати за рахунок динамічного збільшення експорту. В сумарному обсязі виробництва в 2015 році на експорт прийшлося 4,7%, тоді як роком раніше його частка була втричі менше – всього 1,5%. Основними експортними ринками збуту українського цементу в 2015 році стали Білорусь, Молдова, Угорщина і Румунія. Це стало можливим завдяки високій якості цементу, який виготовляється на українських підприємствах. Україна може збільшувати обсяг експорту, оскільки має для цього потужне виробництво, яке працює не в повну силу, великі обсяги сировини і готується до переходу на європейські стандарти. У той же час імпорт цементу в 2015 році скоротився на 42% в натуральному вигляді, що стало результатом загального зниження попиту на цемент в Україні та зниження конкурентоспроможності імпортованого цементу через девальвацію гривні та введення в лютому 2015 року додаткового податку на імпорт в розмірі 5% митної вартості. Основними імпортерами цементу в 2015 році були: Словаччина, Білорусь, Польща, Франція і Німеччина, зокрема, поставки зі Словаччини та Франції збільшилися, а з Туреччини скоротилися [4].

Тенденції змін обсягів будівництва та виробництва цементу дуже схожі, навіть майже ідентичні, мають хвилеподібний характер (рис. 1).

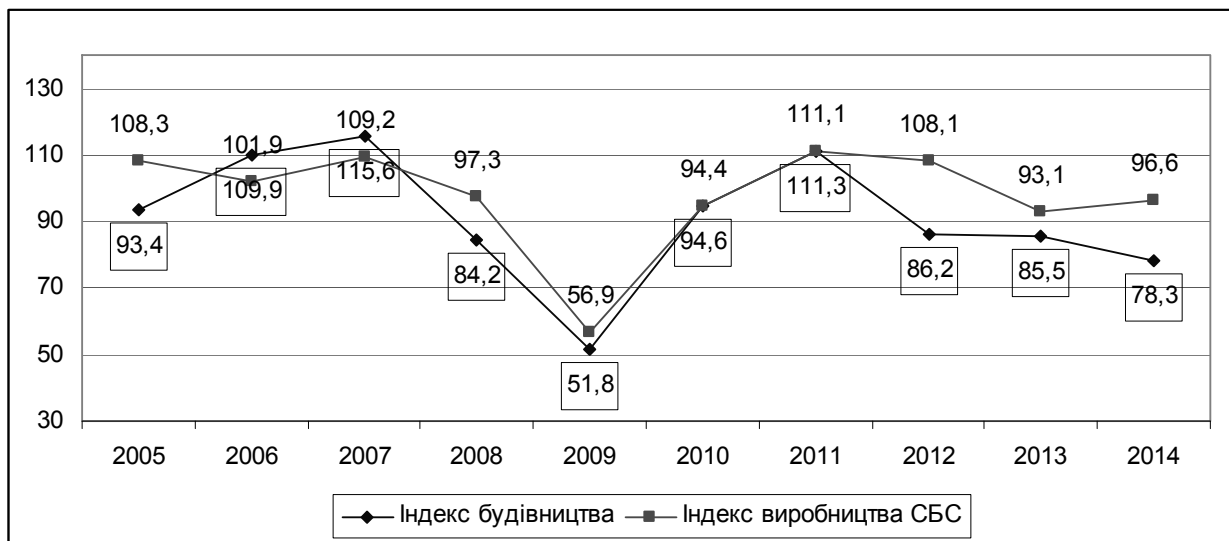

Рис. 1. Індекси будівництва та виробництва СБС

Цикли спаду та падіння обсягів будівництва і виробництва цементу однакові в ключові періоди, основні з яких: економічна криза 2008 – 2009 рр., коли обсяги зменшилися майже вповнину, пік будівництва та виробництва сухих бетонних сумішей (далі СБС) у 2012 р., що пояснюється підготовкою до Євро-2012. Подальша динаміка демонструє кризові явища, якими охоплені всі сфери національної економіки України [5].

З наведених тенденцій видно, що розвиток будівельної галузі в цілому значно впливає на розвиток цементної промисловості за рахунок зміни обсягів внутрішнього споживання.

Незадовільна ситуація склалась з якістю цементу, що попадає на ринок України в останній час. За даними асоціації «Укрцемент», станом на березень 2016 року, приблизно 50% фасованого цементу є фальсифікатом [6]. Це означає, що кожен другий придбаний мішок може бути підробкою. Як правило, підроблений цемент приваблює споживача нижчою ціною. При цьому він може продаватися як у мішках з маркуванням фасувальника, так і з підробленим маркуванням заводу-виробника. Однак така економія не обґрунтована, адже неналежна якість цементу може призвести до великих втрат – від недовговічності будов до загрози здоров'ю і життю.

Купуючи фальсифікований цемент, споживач найчастіше отримує товар із такими порушеннями, як невідповідність марки цементу заявленій на упаковці, наявність домішок (зола, пісок, небезпечні для здоров'я людини компоненти), недовага. Щоб застерегти себе від покупки підробленого товару, покупець повинен вимагати сертифікат на продукцію у продавців, купувати лише заводський цемент в авторизованих точках продажу, звертати увагу на наявність фірмової заводської упаковки.

ВИСНОВКИ

Підводячи підсумки відзначимо, що Україна вже активно виходить на зовнішні ринки з своєю цементною продукцією, здатна конкурувати, та має достатньо потужностей для подальшого нарощування виробництва цементу та розширення частки експорту. Це сприятиме економічному зростанню та вирівнюванню торгівельного балансу України, що на цей час вже кілька років поспіль має від'ємне значення.

Критична ситуація, що склалась в будівельному комплексі України потребує прийняття рішень, спрямованих на забезпечення фінансово-економічної безпеки будівельного ринку в аспекті взаємодії з зовнішнім середовищем. Подальші наукові дослідження в цьому напрямку повинні бути спрямовані на практичну реалізацію методів, спрямованих на покращення стану розвитку будівельної галузі та посилення її координаційних зв'язків із зовнішнім середовищем.

Список використаних джерел

1. Гуштик Н.П. Нормативно-правове регулювання діяльності будівельної галузі України в умовах кризи / Н.П. Гуштик // Теорія та практика державного управління. – 2013. – Вип. 3. – С. 105-112.
2. Статистичний щорічник України за 2015 рік / Державна служба статистики України. – К.:ТОВ «Август Трейд», 2016. – 575 с.
3. Понуровський О.І. Особливості посткризового розвитку будівельної галузі України / О.І. Понуровський // Вісник Одеського національного університету. – 2015. – Т. 20, Вип. 2(1). – С. 54-57
4. Рынок украинского цемента в 2015 г. сократился на 4,8% – «Укрцемент». – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrcement.com.ua/novini/124-рынок-украинского-цемента-в-2015-г-сократился-на-4,8-укрцемент.html>
5. Смачило В.В. Стратегічні аспекти ціноутворення на ринку сухих будівельних сумішей в Україні / В.В. Смачило, В.В. Блажко, В.Ю. Халіна // Стратегія економічного розвитку України. – 2016. – № 38. – С. 51-64.
6. «Укрцемент» призывает органы госконтроля эффективнее бороться с распространением поддельной продукции на рынке фасованного цемента. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrcement.com.ua/novini/127-укрцемент-призывает-органы-госконтроля-эффективнее-бороться-с-распространением-поддельной-продукции-на-рынке-фасованного-цемента.html>